

Brussel, 28.01.2025

Covid-studie Sciensano, VUB, Ugent en Solidaris over sterftcijfers tijdens COVID-19 Medische voorgeschiedenis en sociale achtergrond zijn bepalend

De medische voorgeschiedenis en sociale achtergrond hadden een impact op de sterftcijfers tijdens COVID-19. Dat blijkt uit Belgisch onderzoek naar de rol van bestaande gezondheidsproblemen en sociale achtergrond op de algemene sterfte tijdens de COVID-19-crisis.

In het wetenschappelijke tijdschrift *Archives of Public Health* verschijnt deze maand een onderzoek over de invloed van bestaande gezondheidsproblemen en sociale achtergrondkenmerken op de sterftcijfers tijdens de COVID-19-crisis in België.

De studie, uitgevoerd door onderzoekers van Sciensano, de Vrije Universiteit Brussel (VUB), de Universiteit Gent (UGent) en het socialistisch ziekenfonds Solidaris, werpt nieuw licht op factoren die in België tijdens de pandemie hebben bijgedragen aan de oversterfte.

Belangrijkste bevindingen

De studie analyseert data van de bijna 1,4 miljoen volwassen leden van Solidaris, het op één na grootste ziekenfonds in België. De onderzoekers gebruiken gegevens over gezondheidszorguitgaven en medicatiegebruik om reeds bestaande gezondheidsproblemen te identificeren, en combineren die met sociodemografische en socio-economische kenmerken zoals nationaliteit, huishoudenssituatie en het recht op een verhoogde tegemoetkoming. Dat laatste is een indicatie voor een lagere socio-economische status.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- In **2020** was er een significante **oversterfte** en die manifesteerde zich **zowel bij mensen met als zonder bestaande gezondheidsproblemen**. Bijvoorbeeld bij vrouwen zonder een bestaande ziekte waren er 11% meer overlijdens ten opzichte van de referentieperiode (2015-2019). Voor vrouwen met reeds bestaande aandoeningen varieerde de oversterfte tussen 7% (bij twee ziekten) en 24% (bij vijf of meer ziekten).
- In **2021** zagen we bij sommige subgroepen een significante **ondersterfte**, wat mogelijk wijst op een **verschuiving van de sterfte**. Dit tijdelijk fenomeen treedt op wanneer kwetsbare mensen vroeger overlijden dan verwacht door van gebeurtenissen zoals een pandemie.
- Er zijn opmerkelijke **verschillen tussen specifieke ziekten**. De studie toont een **ondersterfte onder patiënten met kanker en astma/COPD** in 2020 en 2021. Dit valt mogelijk toe te schrijven aan verbeterde, gerichte zorg en aan preventieve maatregelen voor deze kwetsbare groepen. Allicht heeft ook zelfbeschermend gedrag tijdens de pandemie een rol gespeeld. Onder **patiënten met cardiovasculaire aandoeningen en diabetes** was er daarentegen juist een **significante oversterfte** in 2020, maar niet in 2021.

Solidariteit is het kloppend hart van ons ziekenfonds. Solidaris wil er zijn voor iedereen. Ziek of gezond. Want goede en betaalbare gezondheidszorg, daar heeft iedereen recht op. Bij ons ziekenfonds kan iedereen rekenen op een dienstverlening op maat en een sterk voordelenpakket.

Solidaris, iedereen mee.

Brussel, 28.01.2025

- **Sociale ongelijkheden hadden een impact op de sterftecijfers tijdens de COVID-19-pandemie.** De hoogste oversterfte tijdens de pandemie werd waargenomen onder personen met een lage socio-economische status, bewoners van woonzorgcentra en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Uit de analyse van naar leeftijd en geslacht gestandaardiseerde sterftecijfers blijkt bij niet-westerse migranten een oversterfte van 47,5% (mannen) en 59,5% (vrouwen) in 2020.

Innovatieve aanpak van de studie

Het onderzoek is wereldwijd een van de weinige studies over sterftecijfers tijdens de COVID-19-crisis die individuele data over gezondheidskenmerken en sociale factoren combineren. Die aanpak biedt een meer gedetailleerd inzicht in de oorzaken van oversterfte, en levert interessante bijkomende informatie voor het beleid dat zich richt op de kwetsbaarste groepen in de samenleving.

“Dit onderzoek onderstreept de noodzaak om sociale ongelijkheden en gezondheidsongelijkheden tegelijk aan te pakken”, zegt Dr. Laura Van den Borre van Sciensano. “Door individuele gezondheidsgegevens en sociale gegevens te combineren, krijgen we een correcter beeld van de uitdagingen waarmee diverse bevolkingsgroepen werden geconfronteerd.”

De resultaten benadrukken bovendien het belang van een mensgerichte aanpak bij de voorbereiding op toekomstige gezondheids crisissen. Daarbij is speciale aandacht voor kwetsbare groepen en ongelijkheden in gezondheid meer dan nodig.

Unieke samenwerking

Dit relevante onderzoek is het resultaat van een unieke samenwerking tussen Solidaris, Sciensano, de VUB en de UGent. Het project werd mede mogelijk gemaakt door financiering van het Belgisch Wetenschapsbeleid (BELSPO). De studie kadert binnen het HELICON-project dat sociale ongelijkheden, de langetermijneffecten en indirecte gezondheidseffecten van de COVID-19-crisis in België onderzoekt.

Zegt Paul Callewaert, algemeen secretaris Solidaris: “Wij beschikken als ziekenfonds over uitgebreide data en zijn blij dat we voor dit onderzoek konden samenwerken met wetenschappelijke instellingen. We hopen dat de resultaten de bescherming in toekomstige gezondheids crisissen inderdaad helpen te verbeteren. Zeker als dat gebeurt met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen”

Lees de publicatie hier: <https://doi.org/10.1186/s13690-025-01499-2>

Perscontact

Katrien De Weirdt | Woordvoester Solidaris

Roeland Byl | Stafmedewerker pers

T 02 515 05 12 | G 0470 27 58 79 | E pers@solidaris.be

Solidariteit is het kloppend hart van ons ziekenfonds. Solidaris wil er zijn voor iedereen. Ziek of gezond. Want goede en betaalbare gezondheidszorg, daar heeft iedereen recht op. Bij ons ziekenfonds kan iedereen rekenen op een dienstverlening op maat en een sterk voordelenpakket.

Solidaris, iedereen mee.